Gwasanaeth Therapi Iaith a Lleferydd

Cynllun 'Cymorth Cartref'

DEFNYDDIO GEIRIAU A SIARAD

Helpu eich plentyn i siarad a dweud mwy

Pan fydd plant yn dysgu i siarad, byddan nhw'n cychwyn trwy ddefnyddio geiriau unigol ac yn raddol yn rhoi mwy o eiriau at ei gilydd i wneud brawddegau.

Ar gyfer plant ifanc, y ffordd orau o ddysgu geiriau newydd a sut i roi geiriau at ei gilydd ydi trwy chwarae.

Mae'n bwysig bod plant yn deall beth mae geiriau yn eu golygu cyn y gallwn ddisgwyl iddyn nhw eu defnyddio. Gwnewch yn siŵr bod geiriau byddwch chi'n annog eich plentyn i'w dweud yn rhai mae ef/hi wedi'u clywed llawer o weithiau yn y gorffennol a pheidiwch â phoeni am sut mae eich plentyn yn dweud y geiriau – mae'n arferol i blant ifanc wneud camgymeriadau wrth ynganu.

Afasic CYMRU
voice for life
llais ar gyfer bywyd

GIG CYMRU NHS WALES
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr University Health Board

Sion sicr cyn i chi gychwyn

- Ceisiwch osgoi gofyn i'ch plentyn 'dweud hwn' a 'dweud hynny' oherwydd gall hyn annog plant i beidio â bod eisiau siarad.
- Derbyniwch y seiniau bydd eich plentyn yn eu gwneud fel y geiriau mae ef/hi'n eu golygu a dywedwch y gair yn ôl iddo/iddi yn gywir (e.e. Plentyn: "ta-ter", oedolyn: "ie, tractor").
- Defnyddiwch weithredoedd ac ystumiau i gefnogi'r hyn rydych yn ei ddweud, weithiau gall dysgu gweithred ar gyfer gair helpu plentyn i ddysgu'r gair ei hun.
- Arhoswch a gwrandewch am eich plentyn yn cychwyn siarad, weithiau byddwn ni'n siarad gormod oherwydd ein bod eisiau llenwi'r distawrwydd. Modelwch eiriau drosodd a throsodd a rhowch gyfle i'ch plentyn geisio eu dweud drosto/drosti ei hun.

Ffyrdd o annog eich plentyn

Modelu iaith: Gwnewch sylwadauac ailadroddwch eiriau ac ymadroddion syml wrth chwarae hoff gemau neu yn ystod gweithgareddau bob dydd (e.e. hongian y dillad a olchwyd allan).

Bydd hyn yn dangos i'ch plentyn y mathau o bethau gallai ef/hi eu dweud.

Adeiladu ac Ehangu : Os bydd eich plentyn yn dweud gair, dywedwch ef yn ôl iddo/iddi ond ychwanegwch air arall i ddangos iddo/iddi sut i ddweud mwy E.e.

Plentyn: 'dadi',
Oedolyn: 'dadi mynd', neu E.e.

Plentyn: 'ci bwyta',
Oedolyn: 'ie, ci bwyta cinio'.

Rhoi Ciw iddo/iddi : Dangoswch rhai ymadroddion i'ch plentyn trwy ddweud un neu ddau yn gyntaf, yna rhowch giw iddo/iddi fel ei fod/bod yn rhoi cynnig ar ymadrodd, (e.e. mewn llyfr – "dyma'r tedi'n neidio ar y gwely, dyma'r tedi'n yfed te a dyma ...").

Mathau o eiriau i feddwl amdanyn nhw

Geiriau enwi (enwau) – e.e. banana llefrith llygaid trwyn bws awyren ceffyl llew côt.

Geiriau gweud (berfau) – e.e. rhedeg neidio eistedd cysgu ymolchi crïo palu nofio brwsio.

Geiriau disgrifio (ansoddeiriau) – e.e. mawr bach poeth oer gwlyb hir budr coch glas.

Geiriau safle (arddodiaid) – e.e. mewn ar dan ar y tu blaen tu ôl i nesaf at rhwng.

Cofiwch – Beidio â phoeni am gael brawddegau cywir, mae 'tedi cysgu' yn iawn (yn hytrach na '*mae'r* tedi *yn* cysgu'). Y geiriau sy'n rhoi gwybodaeth sy'n bwysig.

Os ydych yn poeni am leferydd eich plentyn neu am gael mwy o wybodaeth, ffoniwch eich Gwasanaethau Therapi Lleferydd ac Iaith lleol

Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg	Abertawe, Castell-nedd Port Talbot a Phen-y-Bont ar Ogwr
Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan	Blaenau Gwent, Caerffili, Sir Fynwy, Casnewydd, Torfaen a De Powys
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr Wrecsam a Sir y Fflint 01978 727071 Conwy a Sir Ddinbych 01745 443178 Gogledd-orllewin Cymru 01286 662760	Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, a Wrecsam, yn ogystal â rhannau o'r canolbarth, Swydd Gaer a Sir Amwythig
Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	Preswylwyr Caerdydd a'r Fro
Bwrdd Iechyd Cwm Taf	Cwm Cynon, Merthyr Tudful, Cymoedd y Rhondda ac ardal Taf Elái
Bwrdd Iechyd Hywel Dda	Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Sir Benfro.
Bwrdd Addysgu Iechyd Powys	Aberhonddu, Y Drenewydd, Sir Fynwy a Threfyclo, Sir Frycheiniog a gweddill Maesyfed

Afasic Cymru yw'r unig elusen yng Nghymru sy'n cynrychioli plant a phobl ifanc ag Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu (SLCN), a rhoddir pwyslais arbennig ar bobl ifanc â Nam Penodol ar Iaith (SLI) www.afasiccymru.org.uk.

Mae Afasic Cymru'n cydnabod Amy Hewer, Therapydd Iaith a Lleferydd gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a Dechrau'n Deg Wrecsam am weithio mewn partneriaeth i gynhyrchu'r wybodaeth hon.

Ariennir cynhyrchiad y daflen hon gan
Sefydliad Waterloo a Llywodraeth Cymru

thewaterloofoundation

Llywodraeth Cymru
Welsh Government